

КРИБ

КОНФЕДЕРАЦИЯ
НА РАБОТОДАТЕЛИТЕ
И ИНДУСТРИАЛЦИТЕ
В БЪЛГАРИЯ

ГЛАСЪТ НА БЪЛГАРСКИЯ БИЗНЕС

Изх. № 242-00-242
София 12 ноември 2019 год.

**Г-ЖА МИЛЕНА ДАМЯНОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОМИСИЯ
ПО ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
КЪМ НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ**

ОТНОСНО: Законопроект за изменение и допълнение на Закона за висшето образование, № 902-01-42, внесен от Министерския съвет на 12.08.2019 г.

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ДАМЯНОВА,

Конфедерацията на работодателите и индустриалците в България след като обсъди внесената в Народното събрание проект на ЗИД на Закона за висшето образование, счита че така предложените изменения и допълнения ще способстват за постигане възможността за реформиране на системата за висше образование, която да е способна да отговори на динамиката на обществените и икономически процеси при поддържане на необходимото качество на висше образование, т.е. създаването на система, способна на устойчиво развитие. Само такава адекватна система ще осигури съответствие със заложените в приетата от Народното събрание Стратегия за развитие на висшето образование в Република България за периода 2014 - 2020 г. цели и мерки. В стратегията е предвидено оптимизиране на институционалната мрежа за висше образование и усъвършенстване на системата за управление на висшите училища чрез въвеждане на модел на управление, базиран на прозрачност, отчетност и ясни отговорности. В този смисъл КРИБ изразява своята подкрепа относно направените предложения за:

- изготвяне на Национална карта на висшето образование, която се приема с акт на Народното събрание. Тази карта ще даде възможност да се определят териториалната и профилната структура на институционалната мрежа за висше

образование и ще стимулира висшите училища да съсредоточат усилията си върху подготовката на кадри за пазара на труда с необходимото качество;

- установяване на мораториум върху откриването на нови висши училища, основни звена и филиали в държавните висши училища, с изключение на преобразуването им с цел консолидация и оптимизация, до приемането на Националната карта на висшето образование в срок до една година след приемането на промените;
- съветът на настоятелите на висшето училище (ВУ) да включва в състава си и представител на общината, в която е седалището на висшето училище. В състава на Академичния съвет на държавните висши училища със съвещателен глас да участват и членовете на Съвета на настоятелите. Това предложение ще даде възможност академичната автономия на ВУ да се съчетае с механизми за институционална отговорност – за постигане на прозрачност, връзка с интересите на обществото и публичен контрол и подкрепа;
- министърът на образованието и науката да сключва договор за управление с избрания от Общото събрание на висшето училище ректор. Ректорът на висшето училище да изготвя ежегоден отчет до министъра на образованието и науката за изпълнението на задълженията по договора. Чрез това предложение Министърът на образованието и науката, като орган за осъществяване на държавната политика във висшето образование, ще утвърждава политика за развитието на всяко държавно висше училище със стратегически цели и задачи, целеви стойности и показатели за изпълнението им. Освен това в законопроекта е предвидено тази политика да се изготвя при взаимодействие между всички заинтересованите страни, да изразява общата им визия за развитие на съответната институция и да се утвърждава до три месеца преди изборите за органи за управление на висшето училище.;
- увеличаване квотата на младите преподаватели в органите за управление на висшето училище. Това ще стимулира професионалното развитие на младите преподаватели и тяхната отговорност към развитието на академичната институция;
- намаляване изискването за численост на преподавателите на основен трудов договор в едно от най-важните звена на висшето училище - факултета, съответно и на членовете на факултетния съвет. Това ще осигури по-голяма оперативна самостоятелност на едно от най-важните структурни звена на ВУ;
- При оценяване съответствието с изискванията за академичен състав на основен трудов договор член на академичния състав ще може да участва в акредитацията на едно висше училище;
- освобождаването от такси в държавните висши училища на студенти, подготвящи се в професионални направления и защитени специалности с най-висок очакван недостиг на пазара на труда по списък, утвърден от Министерския съвет. Това ще стимулира висшите училища да предлагат на кандидат-студентите да търсят обучение по професионални направления и специалности, водещи до придобиване на квалификация, която да отговаря на съвременните изисквания и на търсенето на реалната икономика и пазара на труда;
- въвеждане на двумесечен срок (от датата на представяне на всички необходими документи) за признаването на дипломите за висше образование, придобито в чужбина, включително и дипломи за придобита степен, съответстваща на образователната и научна степен „доктор“. Това предложение ще улесни

реализацията в България на младите хора, получили образованието си в чуждестранни висши училища;

- сключване на споразумения между държавно висше училище и държавни или общински училища от системата на предучилищното и училищното образование за съвместна учебна дейност по учебни предмети и/или модули за придобиване на профилирана и професионална подготовка във втори гимназиален етап от средната степен на образование, както и по учебни предмети за придобиване на специализираната подготовка в средната степен на образование, като обучението е по съгласувани учебни планове и се провежда от лица, заемащи академични длъжности във висшите училища. Това би допринесло за повишаване на качеството на профилираната и професионалната подготовка във втори гимназиален етап на средната степен в държавните и общинските училища от системата на предучилищното и училищното образование в отговор на динамично развиващите се обществени и икономически отношения и създадените традиции за сътрудничество между отделни професионални гимназии и висши училища. Дава възможност и към създаването на интегрирани професионални гимназии (ИПГ) към съответни висши училища. От няколко години се констатира и говори за прекъснатата връзка между средното и висше образование, което е и една от причините за ниското качество на обучението на студентите. Двата етапа на обучение са взаимно свързани и поради това следва всички висши училища да бъдат стимулирани за сключванията на такива споразумения;
- Одобряваме предложението в срок до две години от влизане в сила на Закона да се разработи и да започне да функционира електронна платформа, чрез която да се осъществява акредитацията на висшите училища от Националната агенция за оценяване и акредитация;

Като отчитаме, че така направените предложения в ЗИД на Закона за висшето образование отговарят на обществените и икономически отношения и са в съответствие с целите и мерките на приетата от НС Стратегия за развитие на висшето образование, бихме искали да направим следните предложения:

1. В законопроекта липсват ясно разписани критерии, по които ще се разработва мандатната програма на ректора, въз основа на която ще се сключи договора за управление с министъра на образованието и науката. Смятаме, че тези критерии трябва да бъдат насочени към изясняване на националните приоритети на ВУ, начина по който ВУ ще работи с местната власт и самоуправление, с местния и регионален бизнес, както и създаването на действащ и устойчив механизъм за перманентно адаптиране на професионалните направления и специалности на ВУ спрямо потребностите на пазара на труда в България и ЕС;
2. Разработването на Национална карта на висшето образование е изключително важно, но в така предложените текстове отсъства структуроопределящото партниране с представителите на социалните партньори и най-вече с работодателите. В контекста на това предлагаме да се предвиди възможността за обсъждането на Националната карта на висшето образование със социалните партньори и най-вече с работодателите, въз основа на чиито нужди и потребности до голяма степен се разработва картата.

3. Предлагаме за създаването на финансов механизъм за задържане на завършващите студенти, за които има сключени договори с работодатели за осигуряване на стаж по съответна специалност за периода на обучението. Такава мярка може да бъде и промяна на механизма на финансиране на висшите училища. Бюджета на държавните висши училища може да се формира от вноски на студентите, финансирани чрез целеви кредити, които ще се погасяват от бюджета, ако завършилите държавни висши училища се реализират в страната минимум за 5 години. Подобна мярка е крайно необходима за преодоляване на негативните фактори върху българската икономика – демографската криза и миграционния процес, недостиг на квалифицирани специалисти. Решаването на този проблем е пряко свързан и с привличането на чуждестранни инвеститори.

С уважение,

Евгений Иванов
Изп. Директор и

